

40
Б31

Серія заснована
в 1999 році

ам

альма
матер

000096472

Ф. С. Бацевич

Основи комунікативної лінгвістики

Підручник

1543409

Київ
Видавничий центр «Академія»
2004

**Затверджено Міністерством освіти і науки України
як підручник для студентів вищих навчальних закладів**

(Лист № 1/11-5185 від 11.12.2003 р.)

Це перший в Україні підручник, у якому з позицій сучасної науки про мову систематизовано розглянуто найактуальніші проблеми комунікативної лінгвістики, розкрито її предмет, завдання, категорії, методологію, загальні закони спілкування за допомогою мови, організацію засобів мовного коду, вплив на мову психічних, соціальних, культурних чинників тощо. Предметом особливої уваги є власне мовні елементи комунікації — дискурс, мовленнєвий жанр, мовленнєвий акт. Враховано найновіші гіпотези, що сформувалися в межах когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, психолінгвістики, теорії мовленнєвої діяльності.

Викладені в підручнику теоретичні положення проілюстровано прикладами з художньої літератури, побутового мовлення. Подано також зразки аналізу комунікативних ситуацій, спеціальні запитання, завдання, що сприятимуть глибшому засвоєнню матеріалу, оволодінню основними законами міжособистісного спілкування.

Для студентів вищих навчальних закладів, учителів-словесників. Прислужиться фахівцям з паблік рілейшнз, менеджменту, реклами.

Рецензенти:

доктор філологічних наук *Є. А. Карпіловська*;

доктор філологічних наук, професор *Л. М. Полюга*

00281

Зміст

1. Комунікативна лінгвістика як наука і навчальна дисципліна	Сутність, категорії комунікативної лінгвістики та її взаємозв'язки з іншими галузями знання	7
	Предмет і завдання комунікативної лінгвістики	15
	Методи комунікативної лінгвістики	18
2. Природа, компоненти і форми комунікації	2.1. Природа спілкування і комунікації	26
	Спілкування і комунікація. Функції спілкування	27
	Відмінності спілкування людей і тварин	29
	Спілкування як діяльність. Типи спілкування	31
	Основні закони спілкування	37
	Особливості міжособистісного спілкування	42
	Тенденції розвитку сучасного спілкування	45
	Моделі комунікації	47
	2.2. Компоненти комунікації	
	Елементарні компоненти і засоби комунікації	51

Канали комунікації.		3. Засоби мовного коду в комунікації	3.1. Складові комунікативного акту, пов'язані з мовним кодом	136
Комунікативний шум	54		Дискурс як процес і найзагальніша категорія організації мовного коду в спілкуванні	137
Вербальні компоненти спілкування	57		Типи дискурсів	138
Невербальні компоненти спілкування	58		Текст як результат і одиниця комунікації.	146
Ситуативний контекст спілкування.			Текст і дискурс	146
Зворотний зв'язок у комунікації	66		Типологія текстів	150
2.3. Форми мовного спілкування			Інформація в дискурсах і текстах	154
Класифікація форм мовного спілкування	68		Експліцитна та імпліцитна інформація в комунікації	156
Діалог і його організація	72		Мовленнєвий жанр	159
Організація полілогу	82		Дискурс і мовленнєвий жанр	168
2.4. Породження і сприйняття мовлення як основа комунікації			Мовленнєвий акт у структурі повідомлення	169
Породження мовлення як процес	86		Перформативи і констативи	175
Моделі, етапи і рівні породження мовлення	88		Імплікації та імплікатури дискурсу.	178
Проблеми, пов'язані з процесом сприйняття мовлення	97		Непрямий мовленнєвий акт	178
Слухання і його роль у комунікації	100		Імпліцитна інформація в мовленнєвих актах	181
2.5. Загальна характеристика складових комунікативного акту			Зіставлення пресупозицій та інших типів імпліцитної інформації	184
Сутність комунікативного акту	103		3.2. Складові комунікації, пов'язані з риторикою мовлення і ситуацією спілкування	
Прагматичні аспекти комунікації	105		Стиль спілкування.	
Компоненти комунікативного акту, пов'язані з учасниками спілкування	107		Мовна особистість у комунікації	186
Гендерні аспекти спілкування	112		Усне і писемне спілкування.	
Комунікативні інтенції.			Функціональний стиль мовлення	191
Стратегії мовленнєвого спілкування	115		Комунікативно-риторичні якості мовлення	195
Мовна й комунікативна компетенція мовців	122		Етикет мовленнєвого спілкування	198
Комунікативний кодекс	126		Регістр як категорія комунікації	202

	Тональність як складова мовленнєвого спілкування	209
	Атмосфера спілкування	212
	3.3. Комунікативні девіації (невдачі)	
	Сутність і природа комунікативних девіацій	213
	Типологія комунікативних девіацій	215
4. Міжкультурна комунікація	Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування	251
	Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації	257
	Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету. Комунікативні табу	261
	Національно-культурна специфіка максим спілкування	265
	Невербальні особливості міжкультурної комунікації	267
5. Аналіз комунікативних ситуацій	Комунікативний паспорт учасників спілкування	271
	Комплексний комунікативний аналіз і його складові	273
	Література	304
	Короткий термінологічний словник	318